

تاریخ ادبیات در ایران

از میانه قرن پنجم تا آغاز قرن
هفتم هجری

تألیف

دکتر فریح آند صفا

صفا، ذبیح الله، ۱۳۹۰-۱۳۷۸.

تاریخ ادبیات در ایران و در قلمرو زبان پارسی / تألیف ذبیح‌الله صفا - تهران: فردوس، ۱۳۶۶ -

(ج. ۲) - ISBN 978-964-320-308-5 (ج. ۱) - ISBN 978-964-320-307-8

(ج. ۲-۳) - ISBN 978-964-320-310-8 (ج. ۱-۳) - ISBN 978-964-320-309-2

(ج. ۱-۵) - ISBN 978-964-320-312-2 (ج. ۴) - ISBN 978-964-320-311-5

(ج. ۲-۵) - ISBN 978-964-320-314-6 (ج. ۲-۵) - ISBN 978-964-320-313-9

شابک دوره 3-ISBN 978-964-320-315-3

فهرست‌نویسی بر اساس فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار).
کتابنامه.

مندرجات: ج. ۱. از آغاز عهد اسلامی تا دوره سلجوقی - ج. ۲. از میانه قرن پنجم تا آغاز قرن هفتم

هجری - ج. ۳. از اوایل قرن هفتم تا قرن هشتم هجری - ج. ۴. از پایان قرن هشتم تا اوایل قرن دهم

هجری - ج. ۵. از آغاز سده دهم تا میانه سده دوازدهم هجری.

۱. ادبیات فارسی - تاریخ و نقد. الف. عنوان.

۸ تا ۰ / ۹

PIR ۳۳۷۴ / ص ۷

۱۳۶۶

۵۵۳-۶۶۶**

کتابخانه ملی ایران

انتشارات فردوس

خیابان دانشگاه - کوچه میترا - شماره ۷ تلفن ۶۶۴۹۵۷۷۹-۶۶۴۱۸۸۳۹

تاریخ ادبیات در ایران (جلد دوم)

دکتر ذبیح‌الله صفا

چاپ شانزدهم: تهران - ۱۳۸۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: چاپخانه نگار هانف

همه حقوق محفوظ است.

شابک ۵-۳۰۸-۳۲۰-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-320-308-5

شابک دوره ۳-۳۱۵-۳۲۱-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-320-315-3

آدرس وب سایت: www.ferdospub.com

تذکار ۴۵

در حین تألیف این جلد، به‌نگامی که از رواج شعر فارسی دری در شمال غربی ایران سخن گفته می‌شد، بجای آذربایجان [که ناحیه وسیع جنوب رودخانه آرس است]^۱ و آران و شروان [که در شمال رود آرس و در حوضه رود کریا کورا واقعست]^۲ و نام آن رابه‌تزویر سیاسی به آذربایجان مبدل کرده‌اند]، فقط کلمه آذربایجان نوشته شده است. بنابراین از خواننده این جلد تقاضا می‌شود در مورد هابی که ذیلاً ذکر می‌کنم و مورد های مشابه آنها بعد از اسم آذربایجان نام آران و شروان را هم با خط خود بیفزایند.

صفحه	سطر
۳۳۳	۱۳ و ۲۴
۳۳۴	۷
۳۴۲	۷ و ۲۰
۳۴۳	۲ و ۳ و ۱۳ و ۱۶

ضمناً خواهشمندم کلمه مشرق را در صفحه ۳۴۲ سطر ۲۲ به‌مغرب تبدیل کنید.

-
- ۱- معجم البلدان یا قوت حموی چاپ بیروت، ۱۹۷۹ میلادی، ج ۱ ص ۱۲۸-۱۲۹؛ آثار البلاد و اخبار العباد زکریای قزوینی، بیروت، ص ۲۸۴-۲۸۵؛ مختصر البلدان ابن فقیه (ترجمه) چاپ تهران ۱۳۴۷ ص ۱۲۷-۱۴۵.
 - ۲- معجم البلدان، ج ۳ ص ۴۳۹ و ج ۱ ص ۱۳۶؛ آثار البلاد ص ۴۹۳ و سایر کتابهای جغرافیایی قدیم عربی و فارسی.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول

وضع سیاسی ایران از فلبه سلجوقیان بر خراسان

(۴۳۱) تا انراض دوات خوارزمشاهی (۶۲۸)

ص ۴-۶۷

دوره دوم حکومت غزنوی (۳-۵) ایلک خانیان (۵-۹) سلجوقیان (۱۰-۱۶) ملک مؤید آی ابه و فرزندان او (۱۶-۱۷) انقسام ممالک سلجوقی (۱۷-۱۸) سلاجقه کرمان (۱۸-۲۰) طغانشاه بن البارسلان (۲۰-۲۱) سلاجقه آسیای صغیر (۲۱-۲۳) سلاجقه شام (۲۳-۲۴) سلاجقه عراق (۲۴-۲۶) اتابکان (۲۶-۲۸) اتابکان سلغری (۲۸-۲۹) اتابکان لرستان (۲۹) خوارزمشاهان (۲۹-۳۷) امرای دانشمندی، سقمانیان (۳۷) - سلسله های ایرانی : جانشینان علاء الدوله کاکویه (۳۸-۳۹) اتابکان یزد (۳۹) ملوک شبانکاره (۳۹-۴۱) شروانشاهان (۴۲-۴۳) روادیان (۴۴) احمد یلیان (۴۴-۴۵) شدادیان (۴۵) ملوک طبرستان (۴۵-۴۹) ملوک نیمروز (۴۹-۵۰) غوریان (۵۰-۵۵) ممالیک غوریه (۵۵-۵۸) آل برهان (۵۹-۶۰) آل خجند (۶۰-۶۱) آل صاعد اصفهان (۶۱) آل عمران (۶۱-۶۳) خاندان نظام الملک (۶۳-۶۴) بهلیان (۶۴) خاندان منیعی (۶۴-۶۵) خاندان صاعد هروی (۶۵) خاندان رضی الدین و زامینی (۶۵) خاندان نقیای ری و قم (۶۵) خاندان سادات بیهقی (۶۶-۶۷)

فصل دوم

وضع اجتماعی ایران از آغاز تسلط سلاجقه تا حمله مغول

ص ۶۸-۱۴۵

غلبه عنصر ترک (۶۸-۶۹) غلامان ترک (۶۹-۷۷) قبایل ترک (۷۷-۸۴) پیشرفت

در اراضی ایرانی (۹۴-۸۵) نتایج تسلط غلامان و قبایل ترك (۹۶-۹۴) نسب سازی
 تركان (۹۹-۹۶) دوره ظلم و اعتساف (۱۰۰-۱۱۷) ناپایداری احوال (۱۱۷-۱۱۸) از
 میان رفتن نظامات و رسوم (۱۱۸-۱۱۹) پریشانی امور و تبدیل رسوم و آداب (۱۱۹-۱۲۱)
 نقطه های امید (۱۲۱) فساد اخلاق (۱۲۱-۱۲۴) اثر اوضاع زمان در شعر (۱۲۴-۱۳۰)
 عصیت های نژادی (۱۳۰-۱۳۳) عصیت های محلی (۱۳۳-۱۳۵)

فصل سوم

هکاید و مذاهب

ص ۱۴۶ - ۲۳۰

کلیات (۱۳۶) سیاست دینی (۱۳۶-۱۳۹) مذاهب اهل سنت (۱۴۰-۱۴۷)
 تعصبات : مشاجرات مذهبی (۱۴۷-۱۵۷) تسلط علمای دینی (۱۵۷-۱۶۰) اختلافات
 مذهبی و شعر (۱۶۰-۱۶۱) وضع فرق شیعه : فرقه زیدیه (۱۶۲-۱۶۳) فرقه اسمعیلیه
 (۱۶۳-۱۸۰) شیعه امامیه اثنی عشریه (۱۸۱-۲۰۲) خلافت بغداد (۲۰۲-۲۱۵) غزوات
 (۲۱۵-۲۱۸) صوفیه (۲۱۸-۲۳۰)

فصل چهارم

وضع علوم از میانه قرن پنجم تا آغاز قرن هفتم

ص ۲۴۱ - ۴۴۴

مراکز تعلیم (۲۳۱-۲۳۴) مدارس نظامیه (۲۳۴-۲۴۱) مدارس مشهور دیگر
 (۲۴۱-۲۵۰) خانقاهها (۲۵۰-۲۵۱) کتابخانهها (۲۵۱-۲۵۲)
 ۱- علوم شرعی : علم القراءه (۲۵۳) علم تفسیر (۲۵۴-۲۶۱) علم حدیث
 (۲۶۱-۲۶۲) علم فقه (۲۶۲-۲۶۵) علم کلام (۲۶۶-۲۷۱)
 ۲- علوم عقلی : انحطاط علوم در تمدن اسلامی (۲۷۱-۲۷۴) مخالفت با
 علوم عقلی (۲۷۴-۲۸۲) مخالفان ابن سینا (۲۸۲-۲۸۸) شعر و فلسفه (۲۸۸-۲۹۲) حکمای
 مشهور (۲۹۲-۳۰۹) علوم ریاضی (۳۰۹-۳۱۳) طب (۳۱۳-۳۱۶)
 ۳- علوم ادبی : علم لغت (۳۱۷-۳۲۱) صرف و نحو (۳۲۱-۳۲۳) علوم بلاغی
 (۳۲۳-۳۲۴)

فصل پنجم

وضع ادبی ایران

از اواسط قرن پنجم تا اوایل قرن هفتم هجری

ص ۳۳۴ - ۱۰۴۰

- ۱- وضع عمومی زبان و ادب فارسی (۳۳۴-۳۲۵)
- رواج و توسعه ادب پارسی (۳۲۶-۳۲۵) زبان فارسی (۳۲۶-۳۲۴)
- ۲- شعر پارسی و شاعران پارسی گوی (۳۳۵-۱۸۷۷)
- سبک شعر (۳۳۵-۳۴۴) وضع عمومی شعر (۳۴۴-۳۵۳) موضوعات شعر (۳۵۳-۳۶۶)
- اختصاصات شعر (۳۶۶-۳۷۰)

شاهران پارسی گوی

۱- فخرالدین کرکائی (۳۷۰-۳۸۳)

۲- باباطاهر عریان (۳۸۳-۳۸۶)

۳- لامعی (۳۸۶-۳۹۸)

۴- بوحنیفه اسکافی (۳۹۸-۴۰۳)

۵- اسدی (۴۰۳-۴۲۱)

۶- قطران (۴۲۱-۴۳۰)

۷- برهانی (۴۳۰-۴۳۲)

۸- ازرقی (۴۳۲-۴۳۸)

۹- جوهری (۴۳۸-۴۴۳)

۱۰- ناصر خسرو (۴۴۳-۴۶۹)

۱۱- بلفرج رونی (۴۷۰-۴۷۶)

۱۲- عطاءبن یعقوب (۴۷۷-۴۸۳)

۱۳- سعود سعد (۴۸۳-۵۰۱)

۱۴- سختاری (۵۰۱-۵۰۷)

۱۵- معزی (۵۲۳-۵۰۸)

۱۶- خیام (۵۳۵-۵۲۳)

۱۷- عمیق (۵۴۷-۵۳۶)

۱۸- رشیدی (۵۵۲-۵۴۷)

۱۹- سنائی (۵۸۶-۵۵۲)

۲۰- سیدحسن غزنوی (۵۹۸-۵۸۶)

۲۱- کافی همدانی (۶۰۰-۵۹۸)

۲۲- بلعمالی رازی (۶۰۴-۶۰۰)

۲۳- خالد (۶۰۷-۶۰۴)

۲۴- محمدبن ناصر علوی (۶۱۰-۶۰۸)

۲۵- روحانی (۶۱۴-۶۱۰)

۲۶- شاهبورجا (۶۱۸-۶۱۵)

۲۷- یمنی (۶۲۱-۶۱۹)

۲۸- سوزنی (۶۲۶-۶۲۲)

۲۹- سیفی (۶۲۸-۶۲۶)

۳۰- رشید و طواط (۶۳۶-۶۲۸)

۳۱- شطرنجی (۶۳۸-۶۳۶)

۳۲- رفیع مروزی (۶۳۹-۶۳۸)

۳۳- روحی (۶۴۳-۶۳۹)

۳۴- صابر (۶۵۰-۶۴۳)

۳۵- جبلی (۶۵۶-۶۵۰)

۳۶- انوری (۶۸۱-۶۵۶)

۳۷- کمالی (۶۸۵-۶۸۱)

۳۸- سنائی (۶۸۸-۶۸۵)

- آثار غزالي (٩٢٠-٩٢٦)
- فارسانه (٩٢٦-٩٢٨)
- كفاية (٩٢٨-٩٢٩)
- اسكندرنامه (٩١٩-٩٣٠)
- كشفا الاسرار (٩٣٠-٩٣٢)
- آثار احمد غزالي (٩٣٢-٩٣٥)
- مجمل التواريخ والقصص (٩٣٥-٩٣٦)
- آثار عين القضاة (٩٣٦-٩٤٤)
- آثار سيد اسمعيل جرجاني (٩٤٤-٩٤٧)
- اعتقاد اهل سنت وجماعت (٩٤٧-٩٤٨)
- كليله ودمنه بهرامشاهي (٩٤٨-٩٥٢)
- كفاية التعليم وجهان دانش (٩٥٢-٩٥٣)
- مجلس شهرستاني (٩٥٣-٩٥٤)
- آثار رشيد وطواط (٩٥٤-٩٥٧)
- مقامات حميدى (٩٥٧-٩٦٠)
- چهارمقاله (٩٦١-٩٦٣)
- روض الجنان (٩٦٤-٩٦٥)
- گيهان شناخت (٩٦٥-٩٥٧)
- آثار ابو حاتم اسفزارى (٩٦٧-٩٦٩)
- عتبة الكتبة (٩٦٩-٩٧٢)
- قراضة طبيعيات (٩٧٢-٩٧٣)
- التوصل الى الترمذ (٩٧٣-٩٧٧)
- تاريخ بخارا (٩٧٧-٩٧٨)
- حالت وسغان شيخ ابوسميد ابوالخير (٩٧٨-٩٨٠)
- اسرار التوحيد (٩٨٠-٩٨٣)

بعض فضائح الروافض (٩٨٥-٩٨٤)

كتاب النقض (٩٨٧-٩٨٥)

سمك عيار (٩٩٢-٩٨٨)

ترجمة فتوح ابن اعثم (٩٩٣)

آثار ابوالحسن بيهقي (٩٩٦-٩٩٣)

آثار پارسی سهروردی (٩٩٧-٩٩٦)

آثار حبیبش (٩٩٩-٩٩٨)

آثار ظهیری (١٠٠٣-٩٩٩)

روضۃ العقول (١٠٠٥-١٠٠٣)

مرزبان نامه (١٠٠٨-١٠٠٥)

راحة الصدور (١٠١١-١٠٠٨)

ترجمة تاریخ یعینی (١٠١٣-١٠١١)

رسائل نجم الدین کبری (١٠١٥-١٠١٣)

رسائل مجدالدین بغدادی (١٠١٦-١٠١٥)

آثار اسام فخر (١٠١٧-١٠١٦)

تاریخ طبرستان (١٠١٩-١٠١٧)

المعارف (١٠٢٢-١٠١٩)

تذکرة الاولیا (١٠٢٣-١٠٢٢)

آثار افضل الدین (١٠٢٦-١٠٢٣)

آثار عوفی (١٠٣٠-١٠٢٦)

المعجم (١٠٣٣-١٠٣١)

تبصرة العوام (١٠٣٤-١٠٣٣)

خاتمه (١٠٣٦-١٠٣٥)

۴- تازی گوینان ایران (۱۰۳۷-۱۰۴۰)

الباخرزی (۱۰۳۷-۱۰۳۸) خطیب تبریزی (۱۰۳۸) طغرانی (۱۰۳۸-۱۰۳۹)

انوشروان بن خالد (۱۰۳۹) الایوردی (۱۰۳۹-۱۰۴۰)

فهرست عام (اعلام تاریخی- کتب- فرق واقوام- اماکن) (۱۰۴۱-۱۱۴۸)

غلطنامه (۱۰۴۹-۱۰۴۳)

www.ketab.ir